

Vass Erika

SZENTHÁROMSÁG VASÁRNAPI FOGADALMI MISE EGY EGYKORI SZŐLŐHEGYBEN

*„... Oltárom a mezőn fog állni hát,
templomom a kék ég alatt lelem,
a vadvirágok édes illatát
hozom tömjénként, én egy Istenem...”*

Samuel Coleridge

Szentháromság tiszteletének külön ünnepet szentel a római katolikus egyház a pünkösdöt követő vasárnapon, Szentháromság vasárnapján. Ezen a napon rendezik meg napjainkban is a címben jelzett fogadalmi misét a Csongrád megyei Zsombó lápastói részén, az egykori szőlőhegyben.¹

A lápastói közösség tagjai Szentháromság vasárnapján a viharharang és a mellette álló feszület körül találkoznak, hogy megkapják Isten kegyelmét és áldását a munkájukhoz. Hálát adnak a Jóistennek azért, amit megadott, és kérik, hogy őrizze meg munkájuk eredményét. A misén gyermekkora óta résztvevő Jenei Gábor így fejezte ezt ki: *„Haszontalan az ember iparkodása, ha nincs rajta az Isten áldása.”* Egy másik résztvevő, Pirka Judit pedig így beszélt erről: *„Elindulnak az emberek a tanyákról, hogy egy szent helyen, egy szent időben találkozzanak. Ezeket az embereket összeköti a föld, s a földjükön végzett munka, s habár a tanyákon eltávolodva élnek, most egy kis időre a hitük, s a várva várt új termésük féltése összehozza őket. Mindegyik a hit és a közös sors élménye.”*

A következőkben e mise tér- és időszerkezetét mutatom be. Ezzel együtt a kutatásom során felmerült kérdésekre próbálok választ adni: mióta és miért rendezik meg évről évre ezt a misét? Miért maradhatott fenn máig? Kikből tevődik össze a hívek közössége? Mit jelent számukra ez az alkalom? Mindezek megválaszolása előtt azonban a kultúrtörténeti háttéren alapuló fogalmakat magyarázom meg.

A fogadalom „Istennek tett ígéret valamely nagyobb jó megtételére. Nem egyszerű jó feltétel, hanem bűn terhe alatt való kötelezettség vállalása Isten iránti tiszteletből.”² A fogadalmi ünnepek jellemző időszaka a XVIII. század és a XIX. század első fele volt, amikor a lápastói mise is keletkezett. A fogadalmi mi-

¹ Lápastó elnevezésének alapja a lép szó, ami sekély, vízi növényzettel belepített állóvizet, mocsarat jelent (Benkő szerk. 1970. 720-721.), tehát e terület egy részét többnyire víz borította, iszapjában pedig nadályok tenyésztek (Szabó 1995. 526.). A terület vízállására utal Zsombó neve is, ami a 'nyáron kiszáradó vízállás náddal, bozóttal, zombék' főnévből keletkezett (Kiss 1978. 725.). A Lápastói-hegy eredetileg Kiskundorozsma külterületének részét képezte. Az 1930. évi népszámlálás szerint 209 fő élt itt, s mindenki római katolikus volt (Sztriha 1937. 168.). Lápastó a kiskundorozsmai határ Zsombó, Ménesjárás, Bába- és Mártákdülő részeivel együtt az 1950-ben alakult község, Zsombó részévé vált (Bálint 1976. 252.).

² Bangha 1931. 131.

sék népszerűségének az volt az oka, hogy a napi miséknél nagyobb hatóerőt tulajdonítottak nekik. Két csoportjuk, az ünnepélyes és a magán fogadalmi misék közül a lápastói mise az előbbibe tartozik, melyet „valamely nagy s az egész közösséget érdeklő okból,... s az egész közösség részvételével”³ végeznek.

Az idő belső lényegét Edmund Leach az ismétlődésben látta⁴, ami a vallásos ember számára a hétköznapok és az ünnep, a profán és a szent idő váltakozását jelenti. Két szent idő – jelen esetben két szentmise – között tehát a profán idő kerül előtérbe, de a szent idő, ami mindig újjászületést eredményez, kihat a hétköznapok időszakára is.

Leach azt írja, hogy az időt mi alkotjuk⁵, de igaznak tartom ezt a térre is, ahol a végtelenben az embernek szükséges saját világának a megteremtése. A vallásos ember számára a tér tehát nem homogén. Nemcsak saját világára és az azt körülvevő ismeretlenre vonatkozik ez, hanem saját világán belül is minőségileg különböző részeket különít el: szent és profán teret.⁶

A lápastói hegyet Kiskundorozsma csordajárásából szakították ki szőlőművelés céljából⁷ 1811-ben.⁸ Elsősorban a törpebirtokos lakosok és házas zsellérek tudtak itt földet vásárolni a megtakarított pénzükön, szemben a jobb minőségű, de drágább feketefölddel.⁹ Ezt követően megindult a letelepedés, Mircea Eliade szavával a „világalapítás”¹⁰, Lápastó berendezése és belakása, ami egyrészt a terület közigazgatási megszervezését, vagyis a hegyközség létrejöttét jelenti, másrészt pedig a tér megszentelését. Az emberek célja ugyanis az volt, hogy megszentelt kozmoszban éljenek¹¹, ami e mise, a Szentháromság kegyelmének elnyerése által történt.

A fogadalmi mise kialakulásáról a következőket mondta el az 1914-ben született Jenei Gábor, akinek édesapja 1925–1931 között volt csász: „Ez a lápastúi mise azúta van, miúta ez a lápastúi szőlőhegy. Itt homoki legelők vótak valamikó, a dorozsmaiaknak vótak nagy legelőjeik. A feketeföldet szántották, a homokon még állattenyésztés vót. A községnek vót legelője, osztán a községhez közel telepítettek szőlőt, azt úgy nevezték, hogy öreghegyi szőlő, mer az a legöregebb szőlőtelepítés. Később a legelőkbű kikanyarítottak egy területöt, ami szőlőnek való vót, aztán azt kiosztották. Mindenkinek egyformán 400 négyszögöles darabokba. Ezt úgy hívták, hogy egyvékás föld, mer egy véka rozs vetőmag köllött bele. Másképp pedig egy negyed katasztrális hold. 530 ilyen parcella vót kiosztva. Alapítottak egy hegyközséget vagy minek nevezzem. Ezt kiosztották a dorozsmai embereknek, azután körűkerítették árokkal, utakat hagytak benne, amiket közöknek neveztek. Ez nem a községé vót, hanem a gazdaságé. Így emlegették, hogy ez a gazdaság. Ennek vót egy elnöke, úgy hívták, hogy az öreggazda. Akkó ebbe két császt is fogad-

³ Mihályfi 1918. 496-500.

⁴ Leach 1983. 139.

⁵ Leach 1983. 153.

⁶ Eliade 1996. 15.

⁷ Juhász 1995. 383.

⁸ Rákos 1995. 136.

⁹ Juhász 1995. 389.

¹⁰ Eliade 1996. 41.

¹¹ Eliade 1996. 22-23.

tak, még akkó Szűz Mária ótalmába ajánlották, szombat délután nem vót benne szabad dógozni. Még egy feszületet állítottak oda meg egy harangot... Akkó egy fogadalmat tettek, hogy misét szógátatnak, hogy a Jóisten oltalmazza még a termésüket mindönféle bajtól. A pap mondta mán, hogy szárazságtú, napperzseléstü még jégesőtü, fagytu mind. Aztán ezt mindén évben Szentháromság vasárnapján tartották még."

A földtulajdonosoknak az volt a törekvésük, hogy a hitélet megszokott helyszínétől távol is mindig védett helyen, Isten közelében legyenek¹², s ezért Lápastóban a kereszt és a harang felállításával megteremtették a szent teret, mely egyben a mise színhelye is. E tárgyak eredetileg nem a mai helyükön álltak: a csósz házának változásával együtt változott a helyük, hiszen a mindenkori csósz feladata volt halottak napja és nagypéntek kivételével reggel, délben, este, továbbá vihar elé harangozni.

„Később ebbe a Lápastóba építkeztek a szélire. Sok ember vót, aki csak egy kis földet bírt megvenni, arra épített egy kis házat. Aztán azok az ittlakók, azok mán nem akartak csószbért fizetni. Hogy ők megőrzik maguk is. Úgyis szegények vótak. Aztán mindég többen vótak, akik nem akartak csószbért fizetni. A dorozsmai gazdák akarták a csószt, hogy légyen két csósz, a bentlakók meg nem akartak. Mán ezek a tanyaiak fizették vóna, akiknek több helyen vót szőlőjük. De akik ott rajta laktak, azok nem. Azt egyre kevesebb dorozsmainak vót földje, mer eladta. Az errevalók megvették. Utójára mán az lött, hogy csak egy csósz tartanak. Mer vótak, akik nem bírtak vagy nem akartak fizetni. Két csósz még nem élt még abbú a kevésbű. Mer 6 liter rosz vót egy vékás díja, a csószbér. Akinek vót 3 vékás, az mán háromszor 6 litert köllött odaadni abbú a kicsibű. Azt minek, amikó itt vagyok rajta. Amikó egy csósz lét, az abba a csószházba kötözött, amelyik nagyobb vót. A feszület még amott vót a kisebbik csószházba. Mikó áthozták ide, az egyik gazda adott egy kis földet a csószházhoz közel."

A templomnak mint Isten házának a jelentőségét mutatja az a tény, hogy miután 1927 szeptemberében¹³ felszentelték a zsombói templomot, 1928-ban elmaradt a lápstói mise, a mikrovilág azévi megszentelése. Az emberek ugyanis a templomot magasabb rangúnak tekintették a határban található vallási objektumoknál, melyek csak a templom részfunkcióit töltötték be.¹⁴ Az ezt követő jég- esőt azonban, ami a szőlőt elverte, a szőlőtulajdonosok utólag az elmaradt mise következményeként, az ezért járó büntetésként értelmezték: *„... akkó lött egy irtó- zatos jégverés. Léverte a szőlőt, úgyhogy csak újrafakadt, újra hozott fürtöket, de azok mán nem értek be. A rozst is lé köllött vágni, mielőtt mégért vóna. Másvalamit kellett be- leveetni. Utánna való évben aztán újra, azúta is mindég van mise. Aztán amikó a jégverés elverte a szőlőt, akkó okóták egyik az öreggazdát, amiér nem tartották még a misét, a másík a csószöket, hogy későn kezdtek el harangozni."*

Bálint Sándor így jellemezte ezt a szemléletet: *„A parasztság lelkivilágát bizonyos helyzetekben a szublogikus ihletettség jellemzi, mint a költőkét: a törté- nések pusztá egymásutánja oksági összefüggésnek tetszik előtte... Esetleges bal- sorsát is nem egyszer sommásan és véglegesen intézi el azzal, hogy Isten ren- delte úgy. Amíg a kételkedésre hajló városi ember életének váratlan, furcsa,*

¹² Eliade 1996. 37-38.

¹³ Sztrihá 1937. 58.

¹⁴ Bartha 1992. 40-42.

meglepő fordulatait a véletlenek játékanak tulajdonítja, addig a paraszti lélek szimbolikus jelentést, mennyei sugallatot és parancsot olvas ki belőlük: Isten *jelekkel* irányítja az emberek életét.¹⁵

1929 óta a jégverés elkerülése végett minden évben megtartják a misét. A hívek azonban emlékeznek olyan esetre, amikor a mise ellenére is volt jégeső: „*Hun sikerű, hun nem*”, ám továbbra is járnak a misére, mert szükségük van a hitre, ez az ugyanis, ami segít a világban való eligazodásban. Valószínűleg annak idején, a fogadalom megtételekor is az vezérelte őket, hogy ezáltal fognak megoldást találni a káoszban, vagyis az értelmezhetetlen események halmazában.¹⁶

A szakrális teret a kereszt és a harang teszük érzékelhetővé, de a mise területének nincs szemmel látható határa. A szentmise ideje alatt a vallásos ember számára a tér mégsem homogén. A profán és szakrális rész között ma is több jel utal az átmenetre: a misére érkezők először a parkoló autót látják meg, mint a térbeli folytonosság megszakítóit. A kereszthez és a haranghoz közeledve a férfiak leveszik kalapjukat és keresztet vetnek, ahogyan azt a templomba való belépéskor szokás.

A szentmise helyszíne úgy képzelhető el, mint egy négyzet, melynek közepén helyezkedik el a feszület és a harang, három oldalon az akácfa árnyékában elhelyezkedő padokkal. A négyzet negyedik, a haranggal és a feszülettel szemközi oldalán helyezkedik el az oltár, s így a miséző pap a keresztre feszített, az emberiségért áldozatot vállaló Krisztust látja mindvégig maga előtt. A hívek egymás között nem egyenrangúak, amit az ülésrend is kifejez. A padokon, illetve a Wesselényi Iskolából hozott székeken többnyire idős emberek ülnek, a fiatalok pedig – mivel általában kevés az ülőhely – az idősök iránti tiszteletből állnak. A paphoz legközelebb az előénekes és a mise szervezői ülnek, ami a mise alatti kiemelkedő szerepüket is mutatja.

A tér közepén található a vallásos tárgyak: az Isten jelenlétét, Isten és az emberek világának összekapcsolását jelképező kereszt és harang. Központi elhelyezkedésük is jelzi, hogy emiatt gyűltek össze az emberek. A padok elhelyezéséből adódóan a szentmise alatt mindenki erre tekint. Ahhoz, hogy a papra nézzenek, oldalra kell fordulniuk.

Az oltárt az 1930-as években egy sátor alá készítették el. Az oltár szerepét valójában egy asztal töltötte be, melyre az egyházi előírásoknak megfelelően kivitték a zsombói templom oltárkövét, amit a szintén a zsombói templomból származó oltárterítővel terítették le. Az oltár szerepét betöltő asztal ma is egy helybeli családtól kerül ki, de 1968 óta¹⁷ a II. vatikáni zsinat felhatalmazása következtében az oltárkövet nem viszik ki a zsombói templomból. Ezóta a fenti család adja az oltárra a terítőt és a vázát is, amiket e napon kívül csak ritkán használnak, mert szakralitást hordoznak magukban. Ezt a feladatot megtiszteltetésnek érzik, hiszen ők így járulhatnak hozzá e szent ünnephez.

Egy másik, szintén a közelben lakó család korábban díszítés céljából elhozta ide a Szentháromságot ábrázoló olajnyomatát is, melyet 1938-ban házasságkötés-

¹⁵ Bálint 1942. 10-11.

¹⁶ Geertz 1994. 76.

¹⁷ Radó 1973. 144.

ük alkalmából kaptak. Így kapcsolódott tehát össze az ünnep és a mindennapok megélt vallásossága. A Szentháromságot ábrázoló kép elsősorban nem esztétikai értéke miatt volt fontos, hanem az általa hordozott vallásos tartalom miatt.¹⁸

A következőkben a mise időpontjáról szólok. Szentháromság vasárnapjára a választás annak idején több ok miatt eshetett. Fontosnak tartom a Szentháromság egyházi jelentőségét és ezzel összefüggésben a pestisjárványok nyomán megnyilvánuló kordivatot, melynek keretében számos településen – többek között Dorozsmán is – a XVIII-XIX. században Szentháromság szobrot állítottak. E szobrok előtt olykor még a XX. század elején is köztéri ájtatosságok voltak, imádkoztak, énekeltek előttük.¹⁹ Ismeretes, hogy Szegeden és környékén a nap-sugaras házak oromzatán oltalmazó céllal szerepel a Szentháromság barokk szimbóluma: a háromszög, ami a sugárzó napot, az Istenség archaikus jelképét keretezi. Hasonló céllal a XIX. században más helyeken, például kapubejáratokon, kemencék nyílászáró lapján is megjelent.²⁰ A korábban említett olajnyomat pedig arra mutat rá, hogy Szentháromság kultusza a XX. században is fontos maradt a Lápastóban lakók számára.

A fenti okok mellett az is motiválhatta a mise napjának kiválasztását, hogy Szentháromság vasárnapja – pünkösöd időpontjától függően – májusban vagy júniusban van, amikor gyakoriak a viharok, és szükséges az ellenük történő óvintézkedés, nehogy tönkremenjen a frissen kikelt vetés vagy a kihajtott rügy.

Az 1930-as években a lápastói és környékbeli lakosokon kívül eljöttek azok a dorozsmaiak és szatymaziak, akiknek volt itt földjük. Zsombórol a „lápastói búcsúba” keresszettel mentek ki, magukkal hozva a lobogókat is. Megérkezésükkor elébük harangoztak. A papot Dorozsmáról lovaskocsival hozták ki, és abból a pénzből fizették ki, amit a közökön levő fű eladásából szedett be a csősz. Zsombó 1950-ben vált önálló településsé, de saját papot nem kapott, hanem a forráskúti jár át. Ő tartja a lápastói misét is. Ma már autóval jön ki a pap, és érkezése után meggyóntatja az arra várakozókat. Erre a keressztől kissé távolabb a szabadban kerül sor.

Mivel a pap több községben is tart aznap szentmisét, a lápastói mise időpontját 12 órára, az állandó miséi utáni időpontra tette. A mise kezdetét, vagyis a profán és szakrális idő közötti átmenetet harangszó jelzi. A mise ideje szent időtartam, ami újból megjeleníti Jézus áldozatának idejét, továbbá megszenteli és megtisztítja a résztvevők világát. Ezáltal részesülnek a hívek Isten áldásából, aminek Lápastó egész területére való kiterjesztését jelzi, hogy a szentmise végén a pap egy-egy rövid fohászt mond a négy égtáj felé, s közben szentelt vizet hint. Így biztosítják a terület egész éves védelmét.

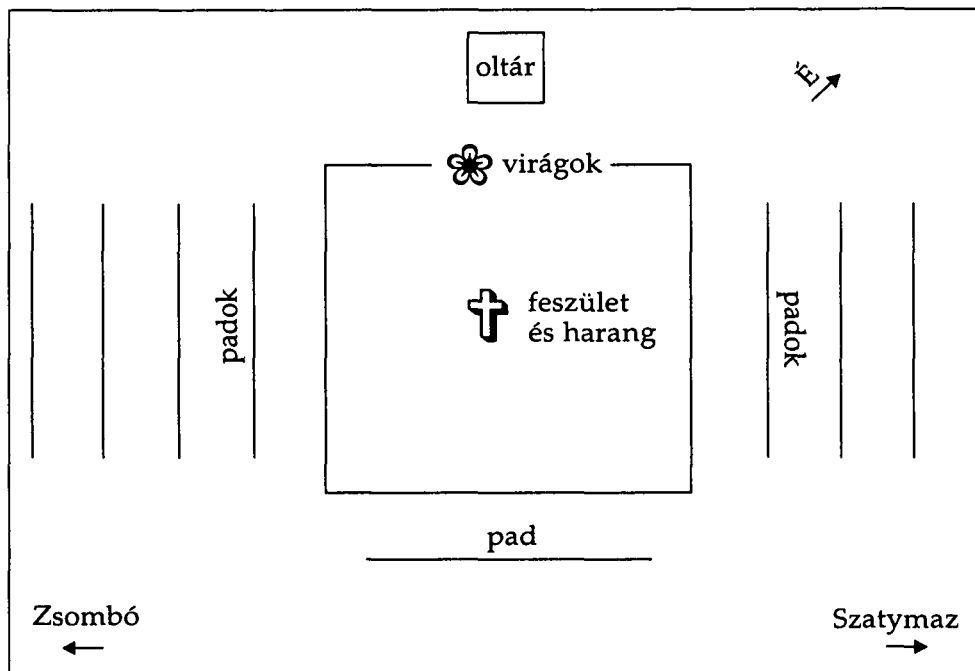
A mise végén a hívek eléneklik a pápai himnuszt és a magyar Himnuszt. Ezáltal a mise színhelye és a magyar nemzet a római katolikus anyaszentegyház és a szent részeként jelennek meg.

A mise fontos tartozékai a „Jézuska”, vagyis a feszület körül levő virágok (májusi szegfű, pünkösdi rózsa, törökszegfű, rózsa, futórózsa, fehérliliom). Eze-

¹⁸ Barna 1987. 220.

¹⁹ Bálint 1977. 399-408.

²⁰ Bálint 1977. 395.

ket a hívek vagy a misére menet útközben szedték, vagy saját kertjükből vitték magukkal. Ezt annak idején szentelt virágnak tartották, hazavitték, megszáritották és megbecsülték. A virág ma már csak díszítő funkciót tölt be, hazavitele után vázába állítják, de amikor elhervad, kidobják. Más felhasználására a ma élők nem emlékeznek. Ez a szokás az úrnapi virágok mintájára honosodhatott meg, hiszen a fogadalmi mise alkalmával is a termés védelméért imádkoznak.²¹

A mise végeztével a szent idő megszűnik, amit az is jelez, hogy az a személy, akinek közvetlenül a mise helye mellett van földje, rögtön bekapcsolta az öntöző berendezést. Az ünneplés szakrális része mellett az 1940-es évekig a profán rész bál formájában is megjelent, amit délután a régi csőszház melletti tanya udvarán felállított sátorban tartottak.

Habár a mise csak egy napra szólt, a háború előtt egész évben fontos szerepet töltött be a közösség életében a szentelménynek számító²² harang. Egyrészt a napi háromszori harangozás által a mindennapok megszentelésének volt az eszköze, másrészt vihar elhárítására is használták.

²¹ Úrnapija a Szentháromság vasárnapot követő csütörtökön van. Az asznapi körmenet áldáskérő felvonulásból alakult ki, amelynek a négy világtáj felé áldása a földnek és a zsendülő vegetációnak megáldását jelentette (Bálint 1938. 257-258.). Úrnapiján négy sátor állítottak fel, melyeket virágokkal díszítettek. A virágot a hívek hordták össze, és a szertartás után ezt kérték vissza. Az úrnapi virágokat szentelménynek tekintették, és így különleges erőt tulajdonítottak neki (Bálint 1938. 262-264.).

²² Bartha 1992. 50.

Vihar elé akkor harangoztak, ha nagy borulás jött. Ezt azonban nem mindenki nézte jó szemmel, „*vótak olyan izgága embörök, akik még a kákán is csomót tanátak.*” Ha sokáig nem esett az eső, azt mondták, azért nincs eső, mert elharangozzák a felhőt: „*Ha Simon Gyura lösz a csősz, akkó kiszárad itt mindön.*” Ha pedig vihar lett, azt mondták, későn kezdett el harangozni. Nehéz feladata volt tehát a csősznek, hiszen mindenki találhatott megfelelő érveket, ha a neki megfelelő időjárás elmaradt. A káosz megmagyarázása alkalmával könnyű volt olyan okokat találni, amelyek révén másokra háríthatták a felelősséget.

A hegygazdaság felbomlásával megszűnt a csősz tisztsége, ám ezután is akadt olyan személy, aki felvállalta a harangozást. Buzsák Antalt és Gémes Lajost Kaszás Imre követte: „*Miúta Tóni bácsi beavatott, azúta én csinálom.*” Kaszásék 1964-ben költöztek a mise helyéhez közeli tanyába. A déli harangozást Kaszás Imre már nem tudta felvállalni, de vihar esetén, „*ha lát az embörfia, hogy no, nem akar elmönni az idő*”, továbbra is harangoz. Régebben volt egy deszkából készített bódé, ahova eső esetén be lehetett állni.

Előfordult, hogy az egykori csősz szerepét felvállalva négy helyi gazda is elment vihar esetén éjszaka harangozni, hiszen féltették a termésüket. A harangozás eredményességére vonatkozó magyarázatok más-más alapon nyugszanak. Az egyikük véleménye szerint azért kell harangozni, hogy a Jóisten oltalmazza őket, és szüntesse meg a jégesőt. E szemlélet alapja az, hogy a harang hangja felfelé száll, és azt az Uristen is meghallja. Egy másik személy értelmezése szerint a jégesőt a harangozás által kibocsátott rezgések állították el, mert megreztgették a levegőt, s így szétoszlottak a viharfelhők.

A szent helyet Kaszás Imréék tartják évközben rendben. A mise előtt kb. két héttel kitakarítják a kereszt környékét, és virágpalántákat ültetnek. Halottak napjára pedig koszorút helyeznek el a feszületen. Az 1940-es években meglévő májusi litániák azonban megszűntek.

Valaha a lápastói mise nem egyedüli jelenség volt. A XX. század első felében a szegedi és a dorozsmai tanyavilág számos pontján rendeztek hasonló miséket²³, de napjainkra ezek megszűntek. Egy-egy mise továbbélésében ugyanis nagy szerepet játszott a közösség összetartó ereje, hogy együtt imádkozzanak a termés megóvása érdekében.

A misére az utóbbi években 80-90 fő gyűlik össze. A résztvevők között vannak hívők, akik itt laknak vagy itt laktak, illetve akiknek van vagy volt itt földjük. Ők azok az emberek, akik szüleik révén is ebbe nevelődtek bele, illetve ide-településük után igazodtak hozzá ehhez a hagyományhoz. Sokan jönnek Szatymazról is, akik Lápastóból házasság révén kerültek a szomszédos településre. Egy család kb. tíz éve költözött el a közelből Kiskundorozsmára, de ezen a napon mindig visszajönnek, hogy itt találkozzanak az egykori ismerősökkel, szomszédokkal. Ezen kívül olyan személyek is eljönnek, akik nem gyakorolják vallásukat, de ház- vagy földvétel révén idevalósínak érzik magukat. Ez a mise a lápastói közösséghez való tartozásuk kifejezője. Számukra a szertartás csupán egy jól megszervezett előadást jelent, s így inkább esztétikailag jelentős.

Ez az összetartó erő, a közösséget fenntartó és kifejező mise mindmáig

²³ Varga 1985. 67.

megmaradt. A hagyományok tehát még élnek, de a mise sorsát az fogja meghatározni, amit kifejez: a közösség. S hogy ennek a közösségnek, Lápastónak mi lesz e változó világban a jövője, még nem tudni. Addig azonban marad a hit, remény és a szeretet.

Irodalom

BÁLINT Sándor

1938 *Népünk ünnepei. Az egyházi év néprajza*. Szent István Társulat, Budapest.

1942 *Egy magyar szentember*. Franklin Társulat, Budapest.

1976 *A szögédi nemzet. A szegedi nagytáj népelete I.* A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1974/75 – 2. Szeged.

1977 *Ünnepi kalendárium I.* Szent István Társulat, Budapest.

BANGHA Béla

1931 Fogadalom. In: BANGHA Béla szerk. *Katolikus Lexikon II.* Magyar Kultúra, Budapest.

BARNA Gábor

1987 A szakrális környezet tárgyai Kunszentmártonban. In: DANKÓ Imre – KÜLLŐS Imola szerk. *Vallási néprajz 3.* ELTE Folklore Tanszék, Debrecen, 218-233.

BARTHA Elek

1992 *Vallásökológia*. Ethnica, Debrecen.

BENKŐ Loránd szerk.

1970 *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára II.* Akadémiai, Budapest.

ELIADE, Mircea

1996 *A szent és a profán*. Európa, Budapest.

GEERTZ, Clifford

1994 *Az értelmezés hatalma*. Osiris, Budapest.

JUHÁSZ Antal

1995 Gazdasági élet 1850-1914 között. In: KÖVÉR Lajos – TÓTH Sándor László szerk. *Kiskundorozsma. Tanulmányok*. Somogyi Könyvtár, Szeged, 381- 426.

KISS Lajos

1978 *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Akadémiai, Budapest.

LEACH, Edmund R.

1983 Két tanulmány az idő szimbolikus ábrázolásáról. In: HOPPÁL Mihály – NIEDERMÜLLER Péter szerk. *Jelképek – kommunikáció – társadalmi gyakorlat. Válogatott tanulmányok a szimbolikus antropológia köréből*. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 137-155.

MIHÁLYFI Ákos

1918 *Nyilvános istentisztelet*. Stephaneum, Budapest.

RADÓ Polikárp

1973 *A megújuló istentisztelet*. Ecclesia, Budapest.

RÁKOS István

1995 Az újjáépítéstől 1848-ig. In: KÖVÉR Lajos – TÓTH Sándor László szerk. *Kiskundorozsma. Tanulmányok*. Somogyi Könyvtár, Szeged, 117-156.

SZABÓ József

1995 A település földrajzi nevei. In: KÖVÉR Lajos – TÓTH Sándor László szerk. *Kiskundorozsma. Tanulmányok*. Somogyi Könyvtár, Szeged, 516-539.

SZTRIHA Kálmán

1937 *Kiskundorozsma története*. Kiskundorozsma község, Kiskundorozsma.

VARGA Ferenc

1985 Domaszéki viharharangok és körösztök. *Szegedi Könyvtári Műhely* XXIV. 67-86.

Ezúton is köszönöm az alábbi személyek segítségét: Jenei Gábor (szül. 1914), Jenei Gáborné szül. Sípos Erzsébet (1924), Kaszás Imre (1940), Molnár Sándorné (1921), Pirka Judit (1975), Sípos Mihály (1939) és Soós János plébános (1934).

Vass, Erika

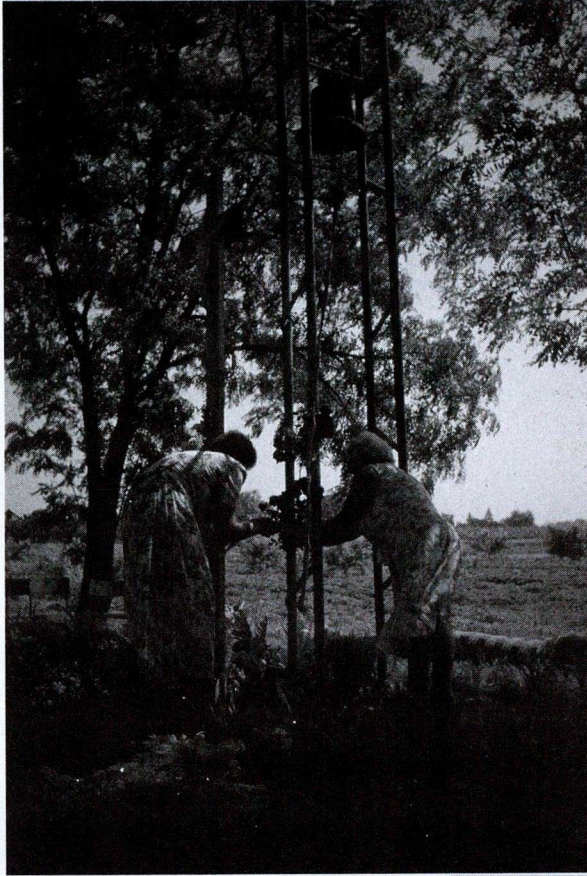
Votive Mass on Trinity Sunday in a Former Vine-yard

The Roman Catholic Church dedicates a separated feast to the devotion of the Holy Trinity on the Sunday following Pentecost. On this Sunday, a votive mass is organized in a part of Zsombó village called Lápastó which formerly was used as a vine-yard. The members of the community meet in a sacred space and a sacred time. They thank God for what they have been given and they ask for his blessing to their future work.

The Lápastó vine-yard was developed in 1811. After this, they started „to establish a world” (Eliade), which meant, on the one hand, the organization of the public administration in the area, on the other hand, the consecration of space. The owners of the land had the pursuit to be close to God even when they were far away from the usual scene of religious life, the town of Szeged. That’s why they created a sacred space by erecting a cross and a bell. The same place serves as the site of the mass.

The flowers brought by the members of the congregation and placed around the crucifix are important accessories of the mass. In former times, these flowers were believed to be sacred, today they have only decorative function. Until the 1940s, the bell played an important part in the life of the community during the whole year. It served as a device of consecrating the everyday life, but they used it for turning away storms and hail as well.

At the beginning of the 20th century, similar masses were organized in several sites in the neighbourhood, but today none is held anywhere else. In the recent years, there were 80-90 people gathering for the mass. On this day, even the people who have moved from the village come back in order to meet their acquaintances. They express their belonging to the Lápastó community by taking part in the mass.

1. kép: A lápastói harang és feszület (2002)

2. kép: A szentmise egy részlete (1998)